

20 Ιουλίου 2013

Η Ερμηνεία της Αγ.Γραφής, η αγάπη του στην Παναγία, η Διαθήκη και η οσιακή κοίμηση του Αγ. Νεοφύτου

/ Γέροντας Ιωσήφ Βατοπαιδινός († 2009)

Αφήνουμε τον ίδιο τον Πατέρα μας να μας διηγηθή το γεγονός αυτό για να ιδούμε κι' εμείς τον τρόπον που κινούνται και ενεργούν οι Άγιοι. Γράφει λοιπόν: «Όταν με επισκέφθη ο θεός από ψηλά φωτισμός, για να με χωρίση από την ματαιότητα του βίου και να κατευθύνη τους πόδας μου “εις τρίβους ευθείας” και “εις οδόν

ειρήνης” της μοναχικής ζωής, έφυγα κρυφά από τους γονείς μου και τα επτά μου αδέρφια, αγόρια και κορίτσια, και φτάνω στην Ιερά Μονή (του Αγίου Χρυσοστόμου), όπου εκεί μου έτυχε να ακούσω την προφητεία που λέγει• “εν αρχή εποίησεν ο Θεός τον ουρανόν και την γην” και τα επίλοιπα. Πάρα πολύ χάρηκα ακούοντας αυτά, γιατί δεν είχα ακούσει ποτέ τέτοια λόγια, γιατί αν και ήμουν δεκαοκτώ χρόνων, όμως ήμουνα τελείως αγράμματος μέχρι που αγνοούσα και το άλφα. Τόσο πολύ δε εξεπλάγην από τα λόγια και η ψυχή μου τα αγάπησε υπερβολικά, ώστε έλεγα, μακάρι να διαβάζουν και να ακούω κάθε μέρα τέτοια λόγια, παρ’ όλο που δεν καταλάβαινα το βαθύτερο νόημα των λεγομένων, εκτός από το “εν αρχή εποίησεν ο Θεός” και το “είδεν ο Θεός ότι καλά λίαν” και τίποτα πέραν τούτου.

Δεν εφάνέρωσα το συμβάν αυτό πουθενά και έκρυβα στα βάθη της καρδιάς μου αυτό το θαύμα. Όταν δε από τους προεστούς της μονής τοποθετήθηκα στην καλλιέργεια των αμπελιών, ο Θεός θέλησε, κι εγώ βέβαια, να κάνω λίγα μαθήματα, τόσα μόνον όσα φτάνουν για να μάθω την ακολουθία που πρέπει να κάνουν οι μοναχοί το 24ωρο. Η Θεία Χάρις όμως μου χάρισε περισσότερο απ’ αυτήν και έτσι έμαθα απ’ έξω και ολόκληρον το ψαλτήριον. Όταν πάλιν “θεία τις επισκοπή με επεσκέψατο” και με έβγαλε από τους κοινοβιακούς θορύβους στο λιμάνι της ησυχίας, και έγινε αυτό από ευδοκία Θεού, τότε αφού βρήκα καιρό στην ησυχία και είχα συνέχεια στην μνήμη μου τα λόγια που άκουσα, τότε, περισσότερο από κάθε βιβλίο, αναζητούσα την προφητεία εκείνη και, αφού την βρήκα, με πολύ πόθο την έμαθα απ’ έξω. Και όχι μόνο τα αναφερόμενα στην εξαήμερο δημιουργία του κόσμου, αλλά και τα περί του παραδείσου και της παραβάσεως, περί του κατακλυσμού και της πυργοποιίας και μέχρι του φιλοθέου Αβραάμ. Τα είχα δε για μεγάλο θαύμα τα λόγια αυτά της Αγίας Γραφής.

Διάβασα και την εξαήμερο του Αγίου Χρυσοστόμου, ποθούσα δε να διαβάσω και την του Μ. Βασιλείου και δεν την εύρισκα. Αφού πέρασαν τριανταεπτά (37) χρόνια και χρειάστηκα πιο πολλή ησυχία, κατοίκησα στην νέαν Σιών αυτήν και πάλιν ζητούσα με επιμονή την εξαήμερο του Μ. Βασιλείου στα μοναστήρια της Πάφου και της Αρσινόης. Επειδή δεν την εύρισκα, όπως είναι φυσικό, λυπόμουν πολύ. Όταν έφθασαν οι μέρες της αμώμου νηστείας, άρχισε ο νους μου να περιστρέφεται στην θεωρία της εξαήμερου και να μου έρχονται στο στόμα τα λόγια της. Μετά από λίγες μέρες με πίεζε ο λογισμός μου να τολμήσω να γράψω κάτι σχετικά μ' αυτήν. Εγώ όμως το θεωρούσα ανοησία και κοροϊδία του νου μου αυτό, να

τολμήσω δηλαδή κάτι που ήταν αδύνατο για μένα. Ο ένδοθεν όμως λογισμός επέμενε να με πιέζει λέγοντάς μου, έστω και με λακωνικότητα, να μιλήσω γι' αυτήν. Επειδή δε δεν τολμούσα να προχωρήσω στο επιχείρημα αυτό, ούτε και ο λογισμός σταματούσε να με ενοχλή, τότε, σαν τρόπον υπεκφυγής, παίρνω χαρτί για να γράψω πέντε-έξι στίχους και έτσι να κόψω την μεγάλη πίεση του λογισμού. Όταν όμως άρχισα, ο λόγος δεν σταματούσε καθόλου, αλλά ούτε κι εγώ αφήσα "τον κάλαμον", μέχρις ότου, συν Θεώ, τελείωσε ο πρώτος λόγος. Τότε και για δεύτερον λόγον με έσπρωχνε η "ένδοθεν προθυμία" και, επειδή φοβόμουνα πολύ αυτό το επιχείρημα, με θερμά δάκρυα εκλιπαρούσα την θείαν ευμένειαν, να μην αφήση τον νουν μου να πλανηθή εκτός των πραγματικών εννοιών της θεοπνεύστου Γραφής, αλλά μάλλον να με φωτίση με την ιδίαν χάριν με την οποίαν και ο Μέγας Μωϋσής ελάλει.

Κατόπιν την νύκτα "είδον εν οράματι" ότι πήρα ένα γραμμένο βιβλίο παλαιό, στο οποίο υπήρχε και ένα μέρος άγραφον, και άρχισα εκεί να γράφω τα σχετικά με την εξαήμερο.

Ενώ συνέχιζα να γράφω, δεν είδα με ποιό τρόπο, κάποιος, αφού έφερε ένα άλλο μεγάλο ευπρεπέστατο βιβλίο, το έβαλε στα δεξιά μου, και πάνω στο βιβλίο ένα κερύ αναμένο. Όταν το είδα είπα ότι αυτό το βιβλίο, όπως φαίνεται, είναι του Θεολόγου και όταν αδειάσω θα το διαβάσω.

Όταν ξύπνησα, κατάλαβα ότι το όραμα σήμαινε πως η θεία χάρις πρόκειται να με διδάξη στο έργο μου και δεν είναι απάτη του εχθρού».

Έτσι συνεχίζει να γράφη λόγους στην Γένεσιν, φωτιζόμενος και οδηγούμενος εκ του Παναγίου Πνεύματος του «και τον Μέγαν εκείνον φωτίσαντος Μωσήν εξειπείν τα προ πολλών γενεών αρχαιότερα αυτού».

Όταν, κατόπιν παρακλήσεως του υποτακτικού του Ιερομονάχου Ησαΐου, θέλησε να ερμηνεύση τους ψαλμούς και τις ωδές, αναφέρει ότι είχε ακούσει πως άλλοι Άγιοι Πατέρες και σοφοί ερμήνευσαν το ψαλτήριον, όμως ο ίδιος δεν έτυχε ποτέ να ιδή καμιά απ' αυτές τις ερμηνείες. Ευχαριστεί όμως γι' αυτό τον Θεόν, γιατί δεν θα κτίση σε ξένα θεμέλια, αλλά θα πη μόνο όσα η χάρις του Θεού του φωτίση τον νούν. «Εξ ακοής μεν έχω», λέγει, «ότι πολλοί συνετοί και σοφοί άνδρες ηρμήνευσαν το ψαλτήριον, ουδενί δε τούτων ενέτυχον έγωγε, ίνα είσομαι τα παρ' εκείνων ρητορευόμενα. Όμως ευχαριστώ τω Θεώ μου, ίνα μη δόξω εφ' ετέρους θεμελίους οικοδομείν, μηδέ εν πειθοίς ανθρωπίνης σοφίας, κατά Παύλον, λαλείν, αλλ' εκείνα λαλήσω και διαγράψομαι, ά η χάρις του Θεού Πνεύματος εν Χριστώ

Ιησού τον νούν καταυγάσει μου». Και όντως. Η ερμηνεία του ψαλτηρίου είναι τόσο σπουδαία και «πλήρης Πνεύματος Αγίου», που κάνει τον αναγνώστη να μένη έκθαμβος, στην τόσο πετυχημένη Χριστολογική ερμηνεία των ψαλμών.

Θα ήταν μεγάλη παράλειψις, εάν δεν αναφέραμεν και την μεγάλην ευλάβειαν και ζέουσαν αγάπην προς την Πανάχραντον Δέσποινά μας, την Κυρίαν Θεοτόκον Μαρίαν. Πολλά εγκώμια και λόγους έγγραψε γι' αυτήν και στις ανάγκες του πρώτα αυτήν επεκαλείτο. Προστάτιδα του εαυτού του και της αγίας του εγκλείστρας την είχε ομού με τον Τίμιον Σταυρόν. Η παρθενική του καρδιά ξεχείλιζε από υϊκήν αγάπη στο άκουσμα της Αγίας Παρθένου, της χαράς όλου του κόσμου.

«Χαίρε Παντάνασσα, Θεοχαρίτωτε Δέσποινα Παρθένε Θεοτόκε και της εγκλείστρας μου ταύτης συν τω Πανσέπτω Σταυρώ του Υιού Σου ακαθαίρετον φρούριον και τείχος ακράδαντον επιβουλών τε εχθρών αοράτων ή και δρωμένων ανατροπή και πτώσις».

«Χαίρω κάγώ, Πανακήρατε και Θεοχαρίτωνα Δέσποινα, ως τα σα μεγαλεία διανοούμενος και αμυδρώς ενοπτριζόμενος το θείον κάλλος σου Μητροπάρθενε».

«Πώς δυσωπήσω, πώς εξυμνήσω το κράτος σου Δέσποινα; Εκαρδίωσας ημάς, εκαρδίωσας, ως έφη Σολομών εν τοις Άσμασι».

Ιδιαίτερον ενδιαφέρον εδεικνυε για την δημιουργία και εμπλουτισμό της αγίας βιβλιοθήκης, διά την μονή του και διά τους φοιτητάς του, που επαγρυπνούσε και ηύχετο «ίνα μηδέν αυτοίς λείπη», διότι έλεγε• «κοινόν διδασκαλείον και πώμα πηγαίον και σαφέστατον η Θεία προφητεία και το Ιερόν Ευαγγέλιον και η βίβλος των Αποστόλων, και ο διψών την σωτηρίαν ποτιζέσθω εντεύθεν».

Πρακτικός ερμηνευτής τόσον των ιερών λογίων της Γραφής όσον και των πατερικών κειμένων, έπειθε την διψώσαν τότε γενεάν, περί του συμφέροντος εκάστου και έγινε η ζώσα παρήγορος πηγή που ομολογουμένως η δοκιμαζομένη ποικίλως γενεά εχρειάζετο.

Έχοντας απaráμιλλον ζήλον και μνήμην πεφωτισμένην, με ακριβή προγραμματισμό διετέλεσε την όλην του επίγειαν παροικίαν, ο αοίδιμος και δεν παρέλειψε το πολύπλευρόν του πνευματικό καθήκον έως βαθυτάτου γήρατος.

Πέρασαν ήδη 55 χρόνια από την ημέραν που κατοίκησε στην φιλτάτην του εγκλείστρα. Αισθάνεται ότι ο χρόνος της εκδημίας του από τον κόσμο πλησιάζει. Αρχίζει σαν στοργικός Πατέρας να προετοιμάζη τα πνευματικά του παιδιά,

στηρίζοντας και νουθετώντας τους στην ευλογημένη μοναχική ζωή και στην Αγίαν Εγκλείστρα.

Γράφει την Δεύτερη και τελευταίαν τυπική του Διαθήκη. Προτρέπει τους μαθητές του στην μεταξύ τους αγάπη και στην συνεπή τήρηση των καθωρισμένων προσευχών του νυχθημέρου. Ορίζει διάδοχόν του τον Ιερομόναχον Ησαΐαν και προτρέπει όλους στην υπακοή. Όλοι οι διάδοχοί του, ηγούμενοι της Αγίας Εγκλείστρας, πρέπει να είναι έγκλειστοι. Μετά την εκλογή και χειροτονία τους, να εγκλείωνται, αφού θα έχουν ήδη εκ των προτέρων προετοιμασθή. Να φροντίζουν την πνευματική ζωή των αδελφών και να μην αμελή την διδασκαλία τους.

Όποιος πέσει σε σαρκικό αμάρτημα και δεν εξομολογηθή ευθύς, να διώκεται μακράν. «Φίλη γάρ Θεώ έρημος καθαρά και άοικος, υπέρ οικουμένην ακάθαρτον».

Η εγκλείστρα πρέπει να παραμένη αυστηρά «ανεπίβατος γυναιξί». Οι νηστείες να

τηρούνται με ακρίβεια και η ακτημοσύνη να βασιλεύη στην Αγίαν Εγκλείστρα. Οι μοναχοί να αποφεύγουν τις ανέσεις και τις επαφές με τους κοσμικούς και κυρίως με τους συγγενείς τους. Τονίζει πως η Αγία του Εγκλείστρα «ευκτηρίου Αγίου Μέτρον διασώζει». Δεν είναι κοινόν κελλίον, γι' αυτό και μερικοί που επεχείρησαν να μείνουν εκεί δεν μπόρεσαν. Υπενθυμίζει πως «παρά Θεού και Δεσπότου την Εγκλείστραν ταύτην ως τάλαντον έλαβον• αυτός γαρ μοι αυτήν προύτεινεν έρημον και αυτός μοι αυτήν κατεφαίδρυνεν ως ηυδόκησε• κάγώ πάλιν τη παναλκή παλάμη αυτού παρέθηκα ταύτην».

Προφητεύων αιγιματωδώς το μέλλον της Αγίας Εγκλείστρας, ως προσκύνημα και κοινόν κόσμημα της εκκλησίας, λέγει: «εμοί γαρ δοκεί ότι και ο εξής ουδείς δυνηθή εν αυτή καθεσθήναι. Ει γαρ ο Κύριος ετέρως πως αυτήν εταμιεύσατο, τίς ο αντιλέγειν δυνάμενος;».

Αφού ανθρωπίνως ο όσιος τακτοποιεί τα πάντα, όσα θεωρεί απαραίτητα για την σωτηρίαν των αδελφών και το μέλλον της Εγκλείστρας του, αναθέτει τα παιδιά του και την μονήν του μετά Θεόν στην Υπεραγίαν Θεοτόκον και στον Τίμιον Σταυρόν.

«Αλλά μη εκλίπης, παρακαλώ, ω Πανσεβάσμιέ μου ξυνωρίς και πανίερος, τη αμάχω σου επισκέψει έως τέλους το κτήμα σου περισκέπειν τούτο και τους οικούντας εν αυτώ και την Νέαν ταύτην Σιών, ην και προσφάτως εδομησάμην εγώ σθένει Θεού».

Φθάνει στα 85 του χρόνια. Έτοιμος, ώριμος στάχυς, περιμένει το κάλεσμα για τον ουρανό. Πέρασε 60 ολόκληρα χρόνια έγκλειστος. Πάλεψε σκληρά και βγήκε νικητής. Το όραμα που είδε στην αρχήν της εγκλείσεώς του βγαίνει αληθινό.

«Μετά εξήκοντα ημέρας» τελειώνει τον δρόμον και πορεύεται για την προσκύνησιν του τιμίου Σταυρού του Χριστού. Η καρδιά του σκιρτά ποθώντας την «πρόσωπον προς πρόσωπον» συνάντησιν του ηγαπημένου. Εξήντα και επτά χρόνια σκληρής μοναχικής ζωής τον ανέμενεν. «Το άόρατον ως ορών εκαρτέρει». Στην πορεία του δεν στράφηκε καθόλου πίσω, γι' αυτό και τώρα «εύθετός εστιν εν τη βασιλεία των ουρανών». Βάστασε τον καύσωνα της ημέρας και το βάρος της νυκτός αγόγγυστα.

Πληροφορείται την ημέραν του θανάτου του. Η θεωρία του στρέφεται συνεχώς στον τόπον της συναντήσεώς του μετά του νυμφίου. Ικετεύει θερμά:

«Παράδεισε τερπνότατε, η χώρα των δικαίων, ο μένων κατ' ανατολάς και την Εδέμ λαμπρύνων δυσώπησον τον κτίστην σου δι' εμέ τον εραστήν σου του ελθείν και κατοπτεύσαί με την πάντερπνόν σου θέαν...και τους προπάτορας ημών και πάντας τους Αγίους ωσαύτως δε και την αγνήν και Δέσποιναν του κόσμου και τον

Σωτήρα μου Χριστόν, τον κτίστην των απάντων, τον ποιητήν και φυτουργόν του Θείου Παραδείσου• και δώσω δόξαν τω Πατρί, τω Υιώ τε και το Πνεύμα τω σώζωντι και θέλonti πάντων την σωτηρίαν».

Παραγγέλει στους μαθητάς του να μην κλάψουν υπερβολικά στον θάνατό του, γιατί δεν του συνέβηκε τίποτα το παράξενο στην ανθρώπινη φύση. Μετά τις επικήδειες ευχές να κρύψουν το λείψανό του στο λαξευμένο τάφο που έσκαψε ο ίδιος στον τοίχον της Εγκλείστρας. Να του φορέσουν και τα «νεκροτάφια ράκη» που ύφανε με τα χέρια του και να τον τοποθετήσουν στο ιδιόχειρο φέρετρο που έφτιαξε, κατά μίμηση του Σταυρού του Χριστού, τρισύνθετο, από κέδρο κυπαρίσσι και πεύκο. Δίδει εντολήν να κτίσουν μετά τον τάφον και να ζωγραφίσουν κάτι στον τοίχο, για να χαθή έτσι σιγά-σιγά ο τόπος του τάφου. Τούτο πρέπει να γίνη έτσι, «διότι, ώσπερ το σωματίον τούτο ως δώρον Θεού την ησυχίαν ησπάζετο, ούτω και αποβιούν ταύτην προείλετο κρατείν μέχρι της κοινής Αναστάσεως».

Ως επισφράγισμα της όλης του πατρικής στοργής, και κηδεμονίας προς τους μαθητάς του, τους ευλογεί με την τελευταίαν αυτήν μικράν ευχήν:

«Ο Θεός και Πατήρ, ο διά του μονογενούς αυτού Υιού του αγαπητού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού καλέσας ημάς εις την αιώνιον αυτού βασιλείαν και δόξαν, στηρίξαι και καταρτίσαι πάντας υμάς, αδελφοί, εις το Πανάγιον και Σωτήριον θέλημα αυτού και πρυτανεύσαι άφεσιν αμαρτιών.

Πρεσβείαις της παναμώμου Θεοτόκου και του πανσέπτου Σταυρού και πάντων των Αγίων».

Η ποθητή ημέρα έφθασε. Την 12ην Απριλίου, του έτους 1219 ο Κύριος κάλεσε τον ηγαπημένο του αθλητή κοντά του. Ο όσιος πατήρ ημών εισήλθε στον ουρανόν «πιστός άχρι θανάτου» και έλαβε τον στέφανον της ζωής.

Το άγιόν του λείψανο έμεινε, κατά την επιθυμίαν του, κρυμμένο και άγνωστο. Πέρασαν εκατοντάδες χρόνια και όλοι αγνοούσαν τον τόπο του τάφου. Την 27ην Σεπτεμβρίου του έτους 1750, κάποιος μοναχός αντελήφθηκε στον τοίχο της εκγλείστρας ένα κούφιο μέρος. Δεν άντεξε στον πειρασμό. Την νύκτα, έσκαψε τον τοίχο και βρήκε την πλάκα του τάφου. Πήγε να την σηκώσει, αλλά θεία δύναμις τον έρριξε κατά γης. Όταν συνήλθε, έτρεξε στον ηγούμενον Αθανάσιο και ανέφερε το γεγονός. Ο ηγούμενος μαζί με τους άλλους μοναχούς πήγαν γρήγορα και σήκωσαν την πλάκα. Αμέσως ο τόπος πλημμύρισε από άρρητον ευωδίαν και αντίκρυσαν τα αγιασμένα λείψανα του Οσίου Πατρός. Αμέσως τα μετέφεραν με λιτανεία και θυμιάματα στον ναόν, όπου ευρίσκονται μέχρι σήμερα ευωδιάζοντα και θαυματουργούντα στους προσερχομένους μετά πίστεως.

Η μονή του Οσίου ανακηρύχθηκε Σταυροπηγιακή και διοικητικά ανεξάρτητη.

Η μνήμη του Αγίου τιμάται δύο φορές του έτους. Την 24ην Ιανουαρίου, ημέρα της διασώσεώς του από την πτώση στον κρημό, και την 28ην Σεπτεμβρίου, ημέρα της ευρέσεως των Αγίων Λειψάνων, κατά μετάθεσιν της μνήμης της κοιμήσεώς του, διότι συμπίπτει με την Αγίαν Τεσσαρακοστήν.

Ταις Αυτού Αγίαις Πρεσβείαις, Χριστέ ο Θεός, ελέησον και σώσον ημάς. Αμήν.

Πηγή: Γέροντος Ιωσήφ, «Άγιος Νεόφυτος ο Έγκλειστος», Έκδοσις Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 1998.

<http://bit.ly/199jVms>